

Tartu munitsipaalkoolivõrgu arendamise ettepanekud aastani 2020

Tartu munitsipaalkoolivõrgu arendamise ettepanekute eesmärgiks on toetada linna arengukava kui pikaajalise tervikplaani koostamist. Ettepanekutest lähtudes tuleb Tartu õpilastele kujundada parimad võimalused põhihariduse omandamiseks kodulähedases koolis ja Tartu ning selle lähiümbruse õpilastele kõrgel tasemel valikuvõimalused üldkeskhariduse omandamiseks ükskõik millises Tartu gümnaasiumis. Seejuures arvestatakse, et põhikool peab olema paindlik lähtudes õpilaste erinevatest võimetest, hoiakutest ja sotsiaalsetest oskustest – kõik Tartu põhikoolid pakuvad õpilastele võrdseid hariduslikke ja kasvatuslikke võimalusi. Head tingimused tagatakse ka hariduslike erivajadustega õpilastele kohaseks õppeks. Igal gümnaasiumil seevastu tuleks kanda või välja kujundada oma eripära, millest lähtudes saaks õpilane teha oma valiku. Nii peavad gümnaasiumid konkureerimise asemel tegema koostööd pakkudes kõik võrreldavalt kõrgel tasemel, aga erinevaid valikuvõimalusi – sisseastuja teeb valiku lähtudes oma huvidest, Gümnaasiumide kavandamisel arvestatakse, et neis oleks võimalik vajadusel õpilaskohtade arvu suurendada vastavalt demograafilistele muutustele, õpilaste huvidele, õpirändele ja põhikoolijärgse edasiõppimise võimalustele kutseõppeasutustes.

Käesolev materjal on Tartu munitsipaalkoolivõrgu korrastamiseks linnavalitsusele ettepanekuid tegeva töörühma seisukoht. Ettepanekute pikaajaline rakendamine eeldab nende käsitlemist laialdase kokkuleppena Tartu poliitiliste jõudude ning laiemalt kogu ühiskonna poolt. Selle saavutamiseks tuleb korraldada laiemad avalikud arutelud.

Koolivõrgu arendamise ettepanekute koostamisel on valikute tegemisel hinnatud erinevaid aspekte järgmises olulisuse järjekorras:

1. Lapse ulatuslik ja mitmekülgne areng (sh õppetöö kvaliteet vastab või ületab regulatsioonides nõutut).
2. Õpikeskkonna areng kõigis koolides vastab regulatsioonidele või ületab nõutut.
3. Õpilaste ja vanemate rahulolu koolis.
4. Õpetajate rahulolu töö ja koolikeskkonnaga.
5. Raha olemasolu kava teostamiseks.

Soovitame ka ettepanekutest lähtuva arengukava koostamisel arvestada nimetatud aspekte esitatud järjekorras.

Koolitüübid

Tartus arendatakse välja eraldi põhikoolid ja gümnaasiumid. Eraldi koolid võimaldavad lapse ulatusliku ja mitmekülgse arengu aspektist lähtudes kujundada põhikoolid paremini välja ühtluskoolidena ning gümnaasiumid rohkeid valikuvõimalusi pakkuvate eripäraste kompetentsikeskustena. Eraldi koolides saab senisest selgemini keskenduda kooliastmele spetsiifilise õpikeskkonna arendamisele (vt <http://www.tartupostimees.ee/?id=286233>).

Põhikool peab olema lapsesõbralik kool, kus ei ole õpilasi liiga palju. Nii saab tekkida tugevam oma kooli tunne ning õpilaste, vanemate ja õpetajate rahulolu koolis. Sellest lähtudes kavandatakse igasse põhikooli 1.-9. klass kuni 3 paralleelklassiga (ülemineku perioodil on võimalik jätkamine ka kuni 4 paralleelklassiga), kus igäühes õpib

kuni 24 õpilast. Seeläbi on ühes koolis maksimaalselt 27 (üleminekuperioodil 36) klassi kokku kuni 648 (üleminekuperioodil 864) õpilasega. Uued põhikooli majad projekteeritakse ja ehitatakse kuni 3 paralleelklassile.

Gümnaasium peab olema vähemalt kolmes suunas avaraid valikuid pakkuv kool. Suundade ja neile vastava õpikeskkonna arendamine on aluseks õpilaste ja õpetajate rahulolule. Nende arendamine on võimalik gümnaasiumides, kus on vähemalt 432 õpilaskohta (arvutuslikult vähemalt 4 paralleelklassi 36 õpilasega, kuigi gümnaasiumides ei pea paralleelklassid olema eristatud).

Nimetatud 648 (üleminekuperioodil 864) õpilast põhikoolis ja 432 õpilast gümnaasiumis võimaldab piisavat rahastust õpikeskkonna arendamiseks vastavalt regulatsioonidele. Õpikeskkonna kvaliteet ja arendusrahade piisavus on ühtlasi aluseks õpilaste ja õpetajate rahuolule.

Koolide arv

Põhikoolide vajalik arv lähtub omavalitsuse kohustusest tagada põhihariduse omandamise võimalused kõigile omavalitsuse elanikele. Lähtudes demograafilistest prognoosidest on vaja põhiharidust omandada ühel ajahetkel perioodil kuni aastani 2020 maksimaalselt ligikaudu 13000 õpilasel. Seega on Tartus vaja arvutuslikult 21 põhikooli (4 paralleelklassi korral 16). Neist 2 peaksid olema vene õppekeelega koolid ning 1 kooli klasside (kuni 4 paralleelklassi) mahus hariduse omandamise võimalust pakuvad erakoolid. Eeldusel, et lapsevanemad on ka valmis nimetatud mahus erakoolide pakutavat kasutama on Tartu linnal arvutuslikult vaja arengukavas näha ette 18 (4 paralleeli korral 13) eestikeelse õppega põhikooli. Samuti on vaja jätkata haridusliku erivajadusega õpilastele suunatud õppetööd 1 munitsipaalkoolis, millele lisaks jätkavad tegutsemist riigikoolidena tegutsevad koolid. Samuti tuleb senisest enam töötada kaasava hariduse põhimõtete rakendamise nimel, et haridusliku erivajadusega lapsed õpiksid üldjuhul oma elukohajärgses põhikoolis, kus neile luuakse sobivad tingimused.

Gümnaasiumide arvu kavandamisel lähtutakse Tartu linna põhikoolide lõpetajate hulgast. Samas on gümnaasiumides vaja avada õppekohti ka teistest omavalitsustest tulevatele õpilastele, sest Tartu on kesk- ja kõrgharidusmaastikul kõrget kvaliteeti pakkuv hariduslik tõmbekeskus. Osa põhikooli lõpetajaid suundub omandama kutseharidust. Nii on mõistlik gümnaasiumide vastuvõtukatsete kaudu võtta gümnaasiumidesse kuni 65% (eeldab kutseõppeasutuste põhihariduse baasil oleva vastuvõtu laienemist) või 85% põhikooli lõpetajate arvust (arvestab praegust põhikooli järgselt kutseõppeasutustes edasi õppima asuvate õpilaste ja teistest omavalitsustest õppima asuda soovijate hulka). Seega on arvutuslikult vaja pakkuda gümnaasiumides õppimise võimalus vastavalt 1700-1850 (65% korral) või 2200-2400 õpilasele (85% korral). Nii on Tartus vaja arvutuslikult vastavalt 5 või 6 statsionaarse õppevormiga gümnaasiumi. Soovides tagada õpilastele võimalust valida kooli lähtudes selle suundadest on mõistlik Tartus 6 eestikeelse õppega gümnaasiumi töötamine.

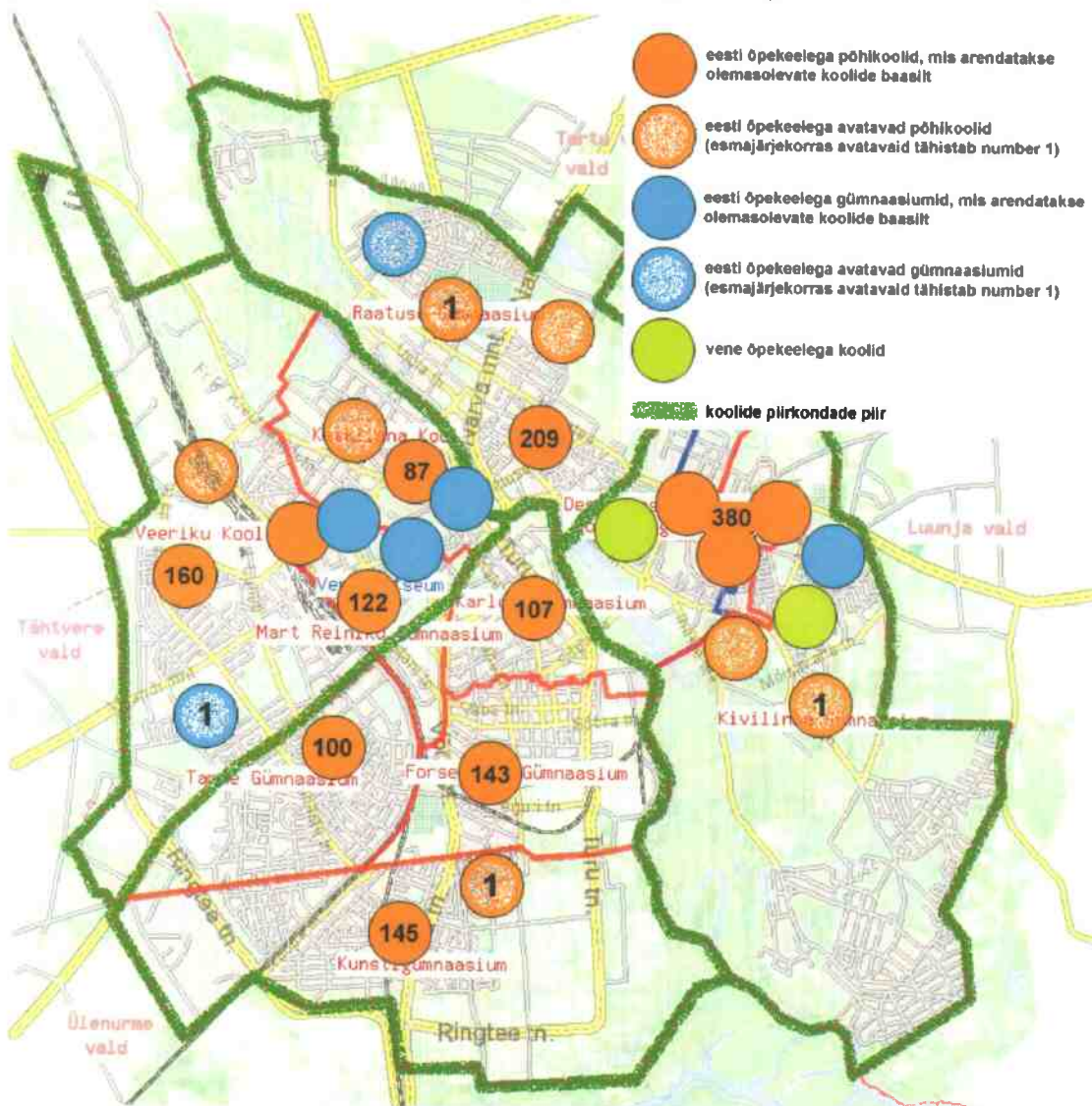
Arvestades pooleliolevat protsessi venekeelse õppega koolide üleminekuks eestikeelsele õppele ning soovi pakkuda venekeelt (või muud võõrkeelt) emakeelena kõnelevatele õpilastele võrdseid valikuvõimalusi eesti keelt emakeelena kõnelevate õpilastega ei ole pikas perspektiivis vaja arendada eraldi venekeelse õppega gümnaasiume, vaid tagada kõigis gümnaasiumides võimalused õpilaste mitmekülgseks arenguks (sh vene keele ja kultuuri õppimiseks). Samas on vaja arvestada, et vene õppekeelega põhikoolide lõpetajate

eesti keele oskus ei ole käesolevalt sageli tasemel, mis on vajalik eesti keeles õppimiseks gümnaasiumiastmes. Nii on mõistlik aastani 2020 jätkata lisaks kuuetele eesti õppekeelele gümnaasiumile veel 1 vene õppekeelele gümnaasiumiga (milles vastavalt seadusele toimub 60% õpet eesti keeles).

Keskharidust on võrreldaval tasemel kvaliteediga võimalik omandada ka teistes keskhariduse omandamist võimaldavates õppeasutustes, eelkõige Tartu Kutsehariduskeskuses. Tartu eesmärgiks on võimaldada igale põhikoolilõpetajale võimete kohased edasiõppimise võimalused kas gümnaasiumides või kutseõppeasutustes.

Koolide paiknemine

Põhikoolide paiknemine linnas peab ühtima rahvastiku paiknemisega. Nii on tagatud võimalus põhihariduse omandamiseks kodu lähedal. Sellega seoses on vaja üle vaadata piirkonnad, mille koole loetakse elukohajärgseteks (joonis 1).

Joonis 1. Munitsipaalkoolide paiknemine Tartus aastal 2020 vastavalt töörühma ettepanekutele (lisatud arvud näitavad maksimaalset 1. klassi tulevate õpilaste arvu kooliti lähtudes laste elukohast).

Lähtudes prognoosidest on mõistlik eristada järgmisi piirkondi: 1) Tähtvere-Kesklinna (praeguste Karlova Gümnaasiumi, Kesklinna Kooli, Mart Reiniku Gümnaasiumi ja Veeriku kooliga seotud piirkonnad), 2) Raadi-Ülejõe (praeguse Raatuse Gümnaasiumiga seotud piirkond), 3) Annelinna-Ihaste (praeguste Kommertsgümnaasiumi, Descartesi Lütseumi ja Kivilinna Gümnaasiumiga seotud piirkond), 4) Ropka-Tammelinna (praeguste Forseliuse Gümnaasiumi, Kunstgümnaasiumi ja Tamme Gümnaasiumiga seotud piirkond).

Kui lähtudes nimetatud piirkondadest tuua täpsemalt välja ka võimalik uute koolimajade asukoht arvestades olemasolevate koolimajade paiknemist, siis esmajärjekorras on vajalik uute koolimajade avamine Raadi, Ropka ja Ihaste piirkonnas (katab koolide vajaduse, kui koolis õpib kuni 4 paralleelklassi). Seejärel tuleks koolimajad avada Kesklinna, Tähtvere-Kesklinna, Raadi ja Annelinna piirkonnas (katab koolide vajaduse, kui koolis õpib kuni 3 paralleelklassi; võimaldab kaotada õppimise kahes vahetuses).

Tehtud arvutustes on arvestatud, et põhiharidust on võimalik omandada ka Miina Härma Gümnaasiumi 2 paralleelklassis. Kui Miina Härma Gümnaasium jätkab vaid gümnaasiumina, siis tekib vajadus täiendava põhikooli järele kesklinna piirkonnas.

Gümnaasiumide paiknemise aluseks peab olema nende võrdne ligipääsetavus, et õpilased saaksid teha valiku lähtudes kooli eripärast mitte oma elukohast. Seetõttu on mõistlik gümnaasiumide paiknemine eelkõige kesklinnas. Gümnaasiumite teatav hajutatatus on mõistlik, kui see võimaldab kasutada teisi olemasolevaid ressursse gümnaasiumiga integreerides ja liikluskorraldus võimaldab hea ligipääsetavuse.

Arvestades linna poolt välja arendatud koolivõrku on mõistlik, et gümnaasiumiastmed jätkavad Hugo Treffneri Gümnaasiumis, Kivilinna Gümnaasiumis (aadressil Kaunase pst 70 asuvas hoones), Miina Härma Gümnaasiumis ja 1. augustist 2011 tööd alustavas Jaan Poska Gümnaasiumis. Viies gümnaasium tuleks avada Maarjamõisa piirkonna läheduses. Kuuenda gümnaasiumi avamine peaks toimuma kas täiendavalt Kesklinnas või Raadi piirkonnas. Annelinna piirkonnas jätkab vähemalt üleminekuperioodil tööd vene õppekeelega gümnaasium.

Tegevused ettepanekute rakendamiseks

Põhikoolide osas on ettepanekute järgimiseks vajalik hetkel omavalitsuse hallatavate koolide ümberkorraldamine nii, et kõik praegused eestikeelse õppega tavakoolid (kus käesolevalt töötab põhikooli osa) jätkavad põhikoolidena (12 kooli). Arvestades ka olemasolevate koolimajade mahtuvust on seejärel vajalik 7 (4 paralleeli korral 3) uue põhikooli avamine. Hiljemalt 2014/15 õppeaastaks tuleb avada uus põhikool Raadi piirkonnas, samuti tuleb üleminekuperioodil paigutada igasse kooli keskmiselt 4 paralleelklassi. Jätkates aastatel 2015-2020 uute koolimajade avamist on võimalik vähendada paralleelklasside hulka ühes koolis (liikudes õpilasesõbraliku keskkonna suunas) ja/või vabaneda kahest vahetusest.

Gümnaasiumide väljaarendamiseks on mõistlik, et Hugo Treffneri Gümnaasium jätkab ja Jaan Poska Gümnaasium alustab gümnaasiumina ning üks gümnaasium moodustub Kivilinna Gümnaasiumist, kus praegu töötavad põhikool ja gümnaasium eraldi hoonetes (hetkel küll koos põhikooli teatud klassidega). Lisaks neile on vajalik 2012/2013 õppeaastast ühe uue gümnaasiumi avamine Maarjamõisa piirkonnas. Kuues gümnaasium tuleb avada õppeaastaks 2018/2019, mil edasi õppida soovivate õpilaste arv hakkab tõusma.

Koolivõrgu arendamisel püütakse säilitada Tartu praeguste gümnaasiumide väärtuslikud traditsioonid ja eripärad. Olemasolevate ja uute gümnaasiumide arendamisel arvestatakse järgmiste suundade säilitamise vajadust: humanitaarsuund (erinevad keeled, meedia ja kultuur, kunst), reaalsuund (sh matemaatika, tehnoloogia, informaatika, loodussuund (sh keskkond, meditsiin, tervishoid), sotsiaalsuund (sh riigiteadused, majandus). Muusika- ja kunstialast süvaõpet pakutakse koostöös Tartus tegutsevate muusika- ja kunstikoolidega. Gümnaasiumide omavahelises koostöös tuleb kokku leppida, milliseid suundi ja milliste kursuste kaudu arendatakse erinevates koolides ja milliseid koolide poolt ühiselt. Suundade kavandamisel tuleb arvestada ühiskonnas toimuvaid arenguid ning kaaluda uute vajalike ja atraktiivsete suundade avamist. Ühes suunas võivad erinevatel koolidel olla välja arendatud oma kallakud.

Ettepanekute alusel tuleb linnavalitsusel arengukavas ja seonduvas tegevuskavas määratleda koolide ümberkorraldamise, koolihoonete ehitamise, renoveerimise ning sisustamise aja- ja finantsplaan. Planeerimisel tuleb arvestada ka vajadusega olemasolevate hoonete arendamiseks ja sisustamiseks vastavalt põhikoolide ja gümnaasiumide vajadustele, mis on sätestatud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses ning riiklikes õppekavades.

Toivo Maimets (Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni esindaja, töörühma esimees)

Tiia Teppan (abilinnapea, töörühma aseesimees)

Töörühma liikmed:

Mihkel Lees (Reformierakonna fraktsiooni esindaja)

Tõnu Ints (Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni esindaja)

Aadu Must (Keskerakonna fraktsiooni esindaja)

Enn Liba (Rahvaliidu saadikute esindaja)

Riho Raave (haridusosakonna juhataja)

Ott Ojaveer (Tartu Koolijuhtide Ühenduse esimees)

Margus Pedaste (TÜ Pedagogicumi direktor)

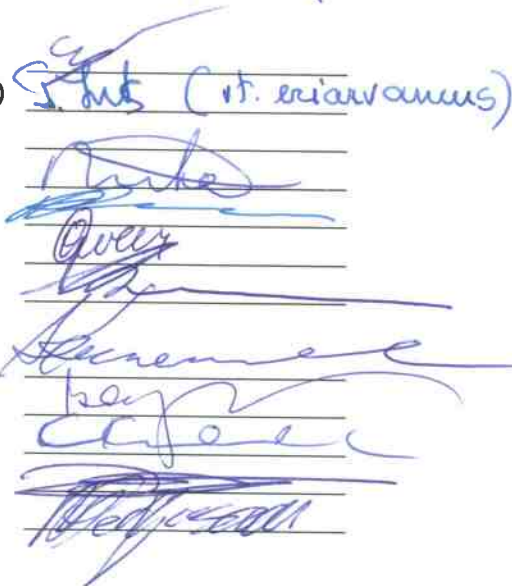
Hasso Kukemelk (TÜ sotsiaal- ja haridusteaduskonna hariduskorralduse dotsent)

Maira Bogdanova (haridusosakonna üldhariduse peaspetsialist)

Kalle Kalda (Tartu Haridustöötajate Liidu esindaja)

Andrus Kuusmann (Tartu Erakooli nõukogu esimees)

Marleen Pedjasaar (Tartu Noorte Volikogu esindaja)

Lisad

Lisa 1. Tartu linna koolides õppivate õpilaste arvu prognoos õppeaastani 2020/2021.

Lisa 2. Tartu linna koolides õppeaastatel 2010/2011 kuni 2020/2021 avatavate klasside, vajalike õppekohtade ja maksimaalne õpilaskohtade arv.

Lisa 3. Tartu linna põhikoolide lõpetajate arvu prognoos õppeaastatel 2010/2011 kuni 2020/2021.

Lisa 4. Tartu linna 1. klassi astuvate õpilaste jagunemine elukohajärgsete koolide vahel õppeaastatel 2012/2013 kuni 2017/2018.

Lisa 5. Ülevaade Tartu koolides õppivate teiste omavalitsuste õpilaste hulgast õppeaastatel 2007/2008-2010/2011.

Lisa 6. Ülevaade teistes omavalitsustes õppivatest Tartus elavate õpilaste hulgast õppeaastatel 2007/2008-2010/2011.

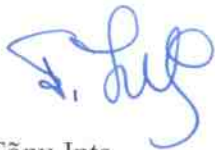
Eriarvamus Tartu munitsipaalkoolivõrgu arendamise ettepanekud aastani 2020 kohta

Esitatud kava ei ole taolisel kujul lähiaastatel realiseeritav.

Linna eelarve prognoosi aastate 2011-2014 kohaselt puuduvad võimalused ühe põhikooli ja ühe gümnaasiumi maja ehitamiseks 2012-2014. Lisaks puuduvad ruumid Täiskasvanute Gümnaasiumile.

Samuti ei ole kava realiseeritav kogu ettepaneku perioodi lõpuks, aastaks 2020. Pole võimalik kuskilt ette näha vahendeid kokkuvõtteks 3-7 uue põhikooli ja 2 uue gümnaasiumi hoone ehitamiseks või soetamiseks.

Senise praktika kohaselt ei ole linnal olnud piisavalt rahalisi vahendeid olemasolevate koolihoonete kordategemiseks ja remontimiseks.

Tõnu Ints

Tartu munitsipaalkoolivõrgu arendamise töörühma liige

30.06.2011